

Eesti tantsulaev

Reet Kudu

Ajaleht Kultuurimaa on oma olemasolu välitel pidanud nädala tippsündmusteks Estonia teatri kõiki tantsukunsti esietendusi. Miks? Aga teatavasti on Estonia ainus Eesti vabariigi teater, kus tegeldakse üksnes muusikaliste etendustega. See ainulaadne võimupositsioon võimendab ka ootusi. Olgu siis tegemist tippkunstiga, tippolevikkuse, tipphiilguse või tipp...? ga.

Sügisel esietendunud "Uinuv kaunitar" pakkus kahtlematult näite tippolevikkuse ja tipphiilguse mõjul sündinud kommertsedust, mis kestab! Eesti publik on alati tõtanud uudistama oma "kadunud tütreid ja poegi", olgu nendeks Neeme Järvi, Arvo Pärt või balleti meisterpaar Age Oks ja Toomas Edur. Minu isiklikuks unistuseks oleks, et Enn Suve võiks oma meisterlike lemmikõpilastega lavastada ka mõne täiesti originaalse nüüdisballeti. Mäletan tänaseni Enn Suve loomingut, mis kuulus eesti rahvuslikku koreograafiasse. Tänavune sügis näitab, et teatrisse pääseb lavastama, kui ollakse ülenadatud (või alandatud?) mõnda Tšaikovski-Petipa balletti taastama, ehk ollakse sündinud välismaal. Rahvusteatriks pürgija ei tunne, ei näe, ei tunnista enam rahvuskoreograafe?

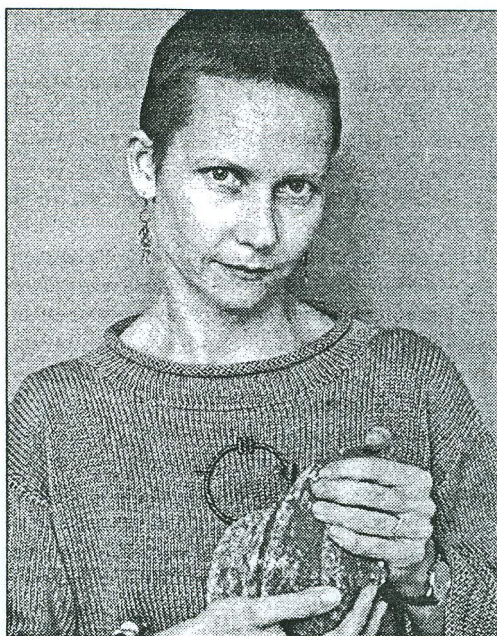
"Uinuvale kaunitarile" lisaks võiks tantsusõber näha kolmel novembrikuupäeval etendusi, mis pealkirjastatud kui "New Yorgi avangardantsuõhtu". 6. novembri esietendusel oli hoolimata publikuhõredusest tippmuljeks see, kui palju eesti tantsijaid oli ootusrikkalt New Yorgi avangardi vaatamas. See kohtumiselamus oligi mulle õhtu suurim elamus. Mõned arvamused ja naerulaginad. Näiteks Ann Rätsep, kes mind vaimustas Von Krahli teatris avangardetenduses "Elulugu": "No mina ootasin küll enam! Ma e otsi mingit avangardi, lihtsalt mõjuvat etendust. Mart Kangro on ikka

tõeliselt tundlik nüüdistantsija, see rõõmustas..." Tantsutrupi Modus juht Piret Kriis: "Kas avangardtants on nüüd mandunud mingiks lihtsakoeliseks kabareetantsuks Raimond Valgre muusika saatel, nagu esimeses osas näha oli? Igatahes meie mõned kabareed olid enne sulgemist igal juhul märksa avangardsemad." Koreograaf Tõnu Veilerilt lustakas naerulagin: "Ah et niisugune tants kuulub nüüd avangardkunstiga?" TIKE juhilt Priit Raualt, kes toonud Eestisse mitmeid avangardgruppe: "Ei, minu käsi siin õnneks mängus ei ole, aga teine osa — Bill Youngi "Fault" — on tõesti hea!"

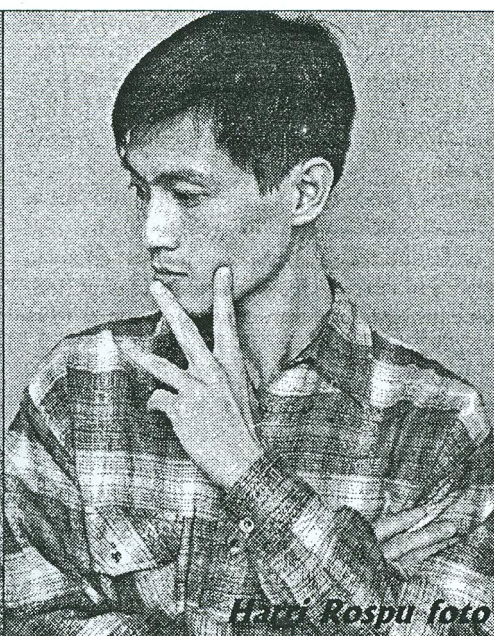
Ma jätan Marika Blossfeldti, Bill Youngi ja Andy Wongi lühipalade innuka arvustamise New Yorgi (või meie?) "avangardkriitikute" hooleks. Ameerika tantsukunsti publikuhõredus puudutab ju tõelist eesti tantsukunsti sama vähe nagu "Uinuva kaunitari" kommertsedu. Kahju on ainult, et Venemaa ja Ameerika konkurentsis on sügisestest Estonia esietendustes olematud eesti koreograafid. Ja veel kurvem on, et niisugused pooltühjad etendused ei populariseeri nüüdistantsu, vaid muudavad teatridirektoreid veelgi umbusklikemaks nüüdistantsu suhtes.

Mai Murdmaa, kes jätkab hoolimata mitmetest varasematest kõhklustest Estonia peaballetmeistrina, kinnitas Postimehele (4.11.1997), et ta pole praeguse repertuaariga sugugi rahul ja rohkem peaks olema kaasaegset koreograafiat. Ehk meenuvad talle siis mitte üksnes väliskoreograafid, vaid ka meie oma koreograafide välisedu. Näiteks FINE 5 on saanud rahvusvahelisi auhindu, Tõnu Veileri koreograafia Mari Savitskile võitis aga Eurovisioonil kogunisti kaheksanda koha. Teatavasti peeti Eurovisiooni lauluvõistluse esimese kümne hulka tulekut peagu rahvuslikuks kangelas-teoks, Tõnu Veileri kui koreograafi edu on

Meie edukese karidest

Marika Blossfelt.

Harri Rospu foto

Andy Wong.

aga peagu maha vaikitud.

Ka Dmitri Hartšenkol oleks märksa hõlpsam lavastada oma koduteatris Estonia. Margo Kõlariga ühistöös loodud "Kassid õlis" annab lootust, et meie noored koreograafid ja heliloojad saavad ehk taas menukalt kokku nagu kord kuuekümnendatel-seitsmekümnendatel... Ja mina usun, et eesti publik tungleks taas nüüdistsantsule just siis, kuis eesti koreograafide vahel oleks konkurents. Kolm parimat projekti võiksid pääseda Estonia lavale, nagu pääsesid New Yorgi omad. Ja konkursikomisjon peaks olema vaba eelarvamustest! Koosnema inimestest, kes ei sõltu otseselt ühestki tantsukoolitusest, omaksid aga tantsuvaistu.

Paraku on Eestis jõutud selleni, et Tallinnas pakuti New Yorgi tantsukunsti ja Tartus esietendus samal ajal (8. novembril) Klaipeda oma: Jurijus Smorginase "Madame Bovary". Mai Murdmaa ütles Postimehele, et repertuaari tasakaaluks

peaks traditsioonilist ja kaasaegset olema vähemalt pooleks, et tasakaaluks oleks ilmselt vaja toetada ka eesti tantsukunsti. Tänavusügisestest esietendustest anti eesti koreograafidele nullprotsendiline võimalus! Null on aga tõesti null!!

Eesti koreograafia oli tõeliselt menukas siis, kui eesti koreograafid olid koostöös eesti heliloojatega. Siis oli tõelist avangardi, nüüdistsantsu ja publikumenu. Võõras mure on ju ikka võõras mure ja oleks katastroof eesti nüüdistsantsule, kui leiges huvis ameeriklaste tantsukatssetuste vastu nähakse eestlaste üleüldist huvipuudust. Mõelgem ausalt minevikule, et tulevik tooks eesti tantsukunstile samavõrd publikumenu. Andkem võimalus noortele, korraldagem konkursse, ärgem eelistagem koolitust, vaid koreograafitalenti! Usaldagem iseennast, oma tantsukunsti, sest ei venelased ega ameeriklased saa meilt enam tantsulaevukest ära võtta, kui me seda ise põhje ei lase.